

QenA Modernisering rechtsbijstand

Wat is (gesubsidieerde) rechtsbijstand?

Waarom hebben we een stelsel voor gesubsidieerde rechtsbijstand nodig?

- Onze rechtsstaat is gebaseerd op wetten en regels en de mogelijkheid om uiteindelijk een onafhankelijke rechter om een oordeel te vragen over de toepassing daarvan.
- Iedereen moet toegang hebben tot het recht. Dat is een voorwaarde voor een goed functionerende rechtsstaat.
- Dat betekent dat mensen toegang hebben tot informatie, advies, begeleiding bij onderhandeling, rechtsbijstand en de mogelijkheid van een beslissing van een neutrale (rechterlijke) instantie.
- Ook voor minder draagkrachtigen moet die toegang tot het recht gewaarborgd zijn. In Nederland hebben we daarom het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand.
- Dat stelsel moet helpen om juridische problemen op te lossen en te voorkomen dat het recht van de sterkste prevaleert.
- Een goed functionerend stelsel voor gesubsidieerde rechtsbijstand is dan ook een randvoorwaarde voor het vertrouwen van mensen in de rechtsstaat.

Voor wie is rechtsbijstand bedoeld?

- Gesubsidieerde rechtsbijstand is bedoeld voor mensen met een laag inkomen of vermogen ('minder draagkrachtigen').
- Ongeveer 40% van de Nederlandse bevolking valt onder het bereik van de Wet op de rechtsbijstand.

Blijft gesubsidieerde rechtsbijstand gewaarborgd?

- Ja. Ook in de toekomst worden mensen met een laag inkomen of vermogen met door de overheid gesubsidieerde rechtsbijstand in staat gesteld een advocaat in de arm te nemen als dat nodig is.
- Maar niet in alle situaties is een advocaat de beste of de enige oplossing. Het is daarom belangrijk goed te kijken naar de oorzaken van een probleem, en daar een passende oplossing bij te vinden.

Waarom wordt het stelsel herzien?

Waarom is het nodig de rechtsbijstand te herzien?

- Ons huidige stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand staat onder druk. De toegang tot het recht is daardoor op termijn niet langer gewaarborgd.
- Het beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand is de afgelopen 17 jaar gestegen met 42%.
- Internationaal gezien zit Nederland met de uitgaven aan gesubsidieerde rechtsbijstand aan de top.
- Maar deze hoge uitgaven hebben er niet toe geleid dat de problemen van rechtzoekenden beter of vaker worden opgelost.
- Ondertussen zijn wel de vergoedingen aan rechtsbijstandsverleners onder de maat, zo is gebleken uit het onderzoek van de commissie-Van der Meer.
- Dat waarom het nodig is om het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand grondig te herzien.

Wat is de oorzaak van de kostenstijging?

- Met de toename van het beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand zijn ook de kosten voor gesubsidieerde rechtsbijstand toegenomen.
- De oorzaak voor deze stijging zit voor een belangrijk deel in het stelsel zelf. Zo loont het op dit moment voor advocaten om door te procederen, omdat ze per procedure een toevoeging krijgen. De beloning is niet verbonden aan een oplossing.

Waarom is een advocaat niet altijd de beste of enige oplossing?

- Uit de rapporten van de onafhankelijke commissies Wolfsen en Van der Meer komt naar voren dat ondanks stijgende kosten voor rechtsbijstand, rechtzoekenden lang niet altijd goed worden geholpen met hun (onderliggende) probleem.
- Een vonnis van een rechter lost lang niet altijd de problemen van rechtzoekenden op. Op vergelijkbare wijze levert een gang naar een advocaat lang niet altijd de oplossing.
- Eén op de vijf mensen die een juridische weg kiezen, geeft aan dat de problemen niet opgelost zijn. Dit komt omdat een juridische benadering lang niet altijd een oplossing biedt voor de achterliggende problematiek.
- Zo is het vaak contraproductief voor burens en scheidende ouders van kinderen om problemen op te lossen met juridische vorderingen en verweren.
- Ook kunnen verschillende problemen samenhangen: juridisch, sociaal, financieel of medisch. Dat vraagt om een integrale aanpak dichtbij de rechtzoekende.

Hoe wordt de herziening vormgegeven?

Wat is het doel van de herziening?

- Het stelsel voor gesubsidieerde rechtsbijstand moet gaan voorzien in laagdrempelige, effectieve en zoveel mogelijke integrale geschiloplossing voor rechtzoekenden. En in redelijke vergoedingen voor de rechtsbijstandverleners.
- Zowel rechtzoekenden als rechtsbijstandsverleners hebben baat bij een stelsel dat ook op langere termijn betaalbaar blijft, opdat we er straks weer lange tijd mee vooruit kunnen.

Hoe wordt de herziening vormgegeven?

- In de Kamerbrief worden de contouren voor herziening van het stelsel voor gesubsidieerde rechtsbijstand geschetst.
- Die contouren vormen het kader waarbinnen het kabinet de opdracht tot herziening vormgeeft.
- Daarbij wordt een gefaseerde aanpak gevolgd. Stap voor stap en proefondervindelijk wordt aan een nieuw stelsel gebouwd.
- De contouren van het stelsel worden de komende periode met professionals in en rondom het stelsel verder uitgewerkt.

Zijn de rechtshulppakketten voor bepaalde inkomensgroepen of gericht op rechtshulpgebieden?

- Voor veel voorkomende juridische problemen in verschillende rechtsgebieden gaan we werken met rechtshulppakketten.
- Uitgangspunt is dat een rechtshulppakket de integrale behandeling van een probleem voor een complete prijs biedt.
- Doel is dat rechtsbijstandsverleners niet langer worden beloond voor het procederen, maar voor het zo duurzaam, efficiënt en effectief mogelijk oplossen van het geschil.

- Die rechtshulppakketten komen beschikbaar voor de hele bevolking. Rechtzoekenden die binnen de Wrb vallen, nemen een rechtshulppakket af tegen gesubsidieerd tarief.
- Voordeel is dat vooraf inzichtelijk is welke hulp aangeboden wordt, tegen welke kwaliteit en tegen welke kosten.